

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

DOI 2023

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

«Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH ISTIQBOLLARI»

Respublika ilmiy-amaliy anjumani

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
ILMIY MAQOLA VA TEZISLAR TO'PLAMI

2023-yil 15-dekabr, maxsus son

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 540 sahifa, 15-dekabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori

Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent

Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Respublikasi Tabiat resurslari qo'mitasi raisi

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori

Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori

Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti

Axmedov Javoxir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar departamenti rahbari

Babayeza Zuhra Yuldashevna, TDIU huzuridagi PKQTUMOTMXHB mutaxassis

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

UO'K: 338.48 (075)

KBK: 65.433(011)

“Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O‘ZBEKISTONDA QO‘LLASH ISTIQBOLLARI”.
Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari to‘plami. – T.: “YalIT” jurnali, 2023. – 540-b.

To‘plamga xorijiy va mahalliy olimlar, sohaning yetuk mutaxassislari va oliy o‘quv yurtlarida turizm sohasidagi muammolar bo‘yicha ilmiy izlanishlar olib borayotgan doktorantlar, tadqiqotchilar, vazirlik, qo‘mita va turli mulkchilik shaklidagi korxona, tashkilotlarning yetakchi mutaxassislari, magistrnlarning ilmiy izlanishlarining natijalari kiritilgan.

To‘plamda keltirilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va keltirilgan huquqiy-me‘yoriy hujjatlarning haqqoniyligi, tadqiqiy fikr-mulohazalar va takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

Mas‘ul muharrir: t.f.d., prof. K.A. Sharipov

Konferensiya tahrir hay‘ati: i.f.d., prof. M.P.Eshov, i.f.d., prof. G.Q.Abduraxmanova, i.f.d., prof. S.K.Xudoyqulov, i.f.d., prof. M.A.Yuldashev, i.f.d., prof. A.M.Abduvohidov, i.f.d., prof.M.T.Aliyeva, i.f.d., prof. A.A.Eshtayev, i.f.d., prof.A.N.Norchayev, i.f.n.,prof. S.R.Safayeva, i.f.n., dots. D.I.Abidova, i.f.n., dots. X.Ochilova,i.f.n., dots. M.Nurfayziyeva.

Taqrizchilar:

Sh. Ergashxodjayeva, i.f.d., prof.

U. G‘afurov, i.f.d., prof.

Ushbu Toshkent davlat iqtisodiyot universitetida o‘tkazilayotgan «Smart-turizm: XORIJIY TAJRIBA VA UNI O‘ZBEKISTONDA QO‘LLASH ISTIQBOLLARI» mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman to‘plami O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan nashrga tavsiya etilgan.

ISBN 978-9943-6856-0-4

MEHMONXONA XO'JALIGIDA YASHIL TEKNOLOGIYALARNI JORIY QILISH

Xakimova Nargiza Axadjon qizi

TDIU, mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya: Maqolada eko-mehmonxonalarni rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribaning xususiyatlari, ularning afzalliklari, ekologik sertifikatlash xususiyatlari ko'rib chiqiladi, eng ko'p eko-mehmonxonalarga ega mamlakatlar qayd etilgan, zamonaviy eko-mehmonxonalar misollari, ularning faoliyati va ularda qanday ekologik texnologiyalardan foydalanishlari tavsiflangan.

Kalit so'zlar: mehmonxona xo'jaligi, innovatsiya, ekoturizm, eko-mehmonxona, ekologik sertifikat, tabiiy energiya manbalari.

Abstract: The article examines the features of foreign experience in the development of eco-hotels, their advantages, features of ecological certification, the countries with the most eco-hotels are noted, examples of modern eco-hotels, their activities and what ecological technologies are used in them are described.

Key words: hotel industry, innovation, ecotourism, eco-hotel, ecological certificate, natural energy sources.

Аннотация: В статье рассмотрены особенности зарубежного опыта развития экоотелей, их преимущества, особенности экологической сертификации, отмечены страны с наибольшим количеством экоотелей, приведены примеры современных экоотелей, их деятельность и какие экологические технологии используются. в них описаны.

Ключевые слова: гостиничная индустрия, инновации, экотуризм, экоотель, экологический сертификат, природные источники энергии.

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari jahon iqtisodiyotining barcha jabhalariga, jumladan, XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab sezilarli o'zgarishlarni boshdan kechirgan mehmonxona xizmatlarining jahon bozoriga ham o'z ta'sirini ko'rsatdi va bu ko'p jihatdan turli xil innovatsiyalarning, xususan, iqtisodiyotni ekologiyalashtirishning paydo bo'lishi va joriy etilishiga sabab bo'ldi. So'nggi o'n yillikda ekoturizm alohida tarmoq sifatida faol rivojlana boshladi [1]. "Ekoturizm" atamasi G'arbda paydo bo'lgan va birinchi bo'lib 1983-yilda meksikalik ekolog Hector Seballos-Lascurain tomonidan qo'llanilgan. Ushbu konsepsiyaning asosiy ma'nosi rekreatsiya va ekologiya o'rtasidagi uyg'unlikni aks ettirdi. Bu, o'z navbatida, eko-mehmonxonalar bilan o'zaro bog'liqlik kasb etadi.

Dunyoda ekoturizmga bo'lgan talabning yaqqol ortib borayotganiga qaramay, hozircha "eko-mehmonxona" atamasi haqida yagona va to'liq tushuncha mavjud emas. Eko-mehmonxona – bu turar joy obyekti bo'lib, uning asosiy xususiyati atrof-muhitga salbiy ta'sirni minimallashtirishga qaratilgan maxsus choralarni joriy qilishdan iborat: ular suvni tejash, chiqindilarni saralash, ekologik toza tozalash vositalaridan foydalanish, kiyimlarni yuvish va nonushta uchun organik mahsulotlarni taklif qilish. Eko-mehmonxona yoki uni "yashil mehmonxona" deb ham atashadi, yashil yashash tamoyillariga mos keladigan ekologik barqaror obyektidir [2].

Eko-mehmonxonalar uchun eng xarakterli bo'lgan asosiy jihatlarni ikki guruhga bo'lish mumkin:

- chiqindilarni samarali boshqarish (minimallashtirish va utilizatsiya qilish);
- turli xil resurslardan (elektr energiyasi, suv, sotib olingan tovarlar) foydalanishni qisqartirish.

Dunyo bo'ylab ko'plab sayohatchilar eko-sayohatga ko'proq ustunlik berishmoqda. Barqaror turizm statistik ma'lumotlariga ko'ra, bugungi kunda:

- sayohatchilarning 81% ular uchun barqaror sayohat muhimligini tasdiqlashmoqda, 50% esa iqlim o'zgarishi haqidagi so'nggi yangiliklar ularga yanada barqaror sayohatni tanlashlariga ta'sir qilganini aytdi;
- sayohatchilarning 59 foizi tashrif buyurgan joylarini kelgan vaqtlaridan ko'ra yaxshiroq tark etishni xohlashlarini aytishdi, 33 foizi esa haddan tashqari gavjum bo'lmaslik uchun eng yuqori mavsumdan tashqarida sayohat qilishni tanlashmoqda;
- qariyb chorak (23%) uglerod izlarini kamaytirish uchun so'nggi 12 oy ichida uyga yaqinroq manzilga sayohat qilishni afzal ko'rishgan;

- hozirda butun dunyo bo'ylab 100 000 dan ortiq obyektlar Booking.com saytida Sayohat Sustainable nishoni bilan barqarorlikni ta'minlash borasidagi sa'y-harakatlari uchun e'tirof etilmoqda.

Biroq, ko'p odamlar ushbu masala bo'yicha ma'lumotlarning yetishmasligi va mavjud takliflarning kamligi sababli ushbu turdagi ta'tilni tanlashda hali ham qiyinchiliklarga duch kelishmoqda. Ushbu turdagi dam olishni targ'ib qilish uchun mehmonxonalar atrof-muhitni muhofaza qilishga ko'proq e'tibor berishlari kerak, chunki ekoturizm tobora ommalashib bormoqda.

Ba'zi mamlakatlarda so'nggi o'n yillikda mehmonxonalarni ekologiyalashtirish, mehmonxonalarda "yashil" texnologiyalardan foydalanish ularning faoliyatida asosiy konsepsiyaga aylanib ulgurdi. Mehmonxona biznesidagi innovatsiyalarning zamonaviy yo'nalishi sifatida eko-mehmonxonalar yaratildi. Bugungi kunda eko-mehmonxonalarni joriy qilish va rivojlantirish mehmonxona sanoati faoliyatidagi yangi tendensiyasi hisoblanadi. Ekologik toza mehmonxona korxonalarining joriy etilishi ularning turistik jozibadorligini oshirishga yordam beradi va jahon turizm bozorida raqobatdosh ustunliklarni ta'minlashga xizmat qila boshladi.

Masalan, dunyoga mashhur Hilton mehmonxonasi 2030-yilgacha uglerod chiqindilari va suv iste'molini kamaytirish, plastik idishlardan foydalanishni to'xtatish hisobiga atrof-muhitga ta'sirini ikki baravar kamaytirishni rejalashtirmoqda. Marriott mehmonxonasi esa suv iste'molini 15 foizga, uglerod iste'molini 30 foizga, umumiy chiqindilarni 45 foizga va oziq-ovqat chiqindilarini 50 foizga kamaytirishni rejalashtirmoqda.

Eko-mehmonxona mehmondo'stlik sanoatida innovatsion konsepsiya sifatida uni oddiy mehmonxonadan ajratib turadigan bir qator xususiyatlarga ega, xususan: qurilishda ekologik toza materiallardan foydalanish, atrof-muhitni saqlashga hissa qo'shish, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan, jumladan, quyosh energiyasi, shamol energiyasidan foydalanish, energiya tejovchi uskunalardan foydalanish, mehmonxona tomonidan qayta ishlatiladigan oqava suvlarni qayta ishlash, chiqindilarni yo'q qilish dasturlarining mavjudligi, qayta ishlanadigan materiallardan foydalanish kabi.

Milanda ochilgan birinchi ekologik mehmonxona – 19-asr oxirida qurilgan yetti qavatli qal'ada joylashgan to'rt yulduzli Scala mehmonxonasi. Havo harorati va issiq suv ta'minotini nazorat qilish uchun mehmonxona qayta tiklanadigan manbalardan foydalangan holda maxsus energiyani qayta tiklash tizimidan foydalanadi [3].

Slovakiyada AquaCity ekologik kurorti mavjud. Butun majmua mehmonxonalar, akvaparklar, kurortlar, restoranlar, barlar, fitnes zallari va boshqalarni isitish uchun quyosh va shamol energiyasidan foydalanadi.

Afrikadagi "Forum Homini" mehmonxonasi, uning loyihasi yashil tomlari bilan ajralib turadi, qishda binolarda issiqlikni saqlab qolish va yozda ichki makonni sovutish uchun sharoit yaratib, elektr energiyasini 75%ga kamaytiradi.

50 ta davlatda 100 ga yaqin mehmonxonaga ega Le Meridien mehmonxonalar tarmog'i energiya sarfini 30 foizga, suvni esa 20 foizga kamaytirish ustida ish olib bormoqda [4].

Mehmonxonalarda resurslarni tejashni ta'minlash uchun zarur shartlar quyidagilardir: resurslarni iste'mol qilish qurilmalarini hisobga olish, resurslarni tejovchi uskunalardan foydalanish va barcha muhandislik xizmatlari va qurilish tizimlarini boshqarishni avtomatlashtirish. Shu munosabat bilan, so'nggi yillarda "aqlli uy" (smart house) dasturiy ta'minot va apparat yechimlari jahon bozorida juda mashhur bo'ldi. Bular real vaqt rejimida binolar hayotini ta'minlash tizimlarini monitoring qilish va nazorat qilishni amalga oshiradigan avtomatlashtirilgan dasturiy ta'minot va apparat tizimlari: isitish va ventilyatsiya uskunolari, yoritish, quvvatlantirish manbai, video kuzatuv tizimlari va binolarga kirishni nazorat qilish, yong'in signalizatsiya tizimi, suv oqishini nazorat qilish, multimedia uskunolari va boshqalar. Mehmonxonalarda bunday intellektual tizimlarning joriy etilishi resurslarni 30 foizgacha tejash imkonini beradi. Shuningdek, ushbu tizimlar foydalanishning quyidagi afzalliklariga ega: mehmonlarning shaxsiy xohish-istaklarini hisobga olgan holda optimal iqlim sharoitlarini, xona yoritilishini saqlash orqali mehmonxona xonalarida mijozlarning yashash qulayligini oshirish, uskunaning xizmat muddatini oshirish, favqulodda vaziyatlarga tezkor javob berish asosida mehmonxona xizmatlari xavfsizligini ta'minlash kabi.

Mehmonxonalar, biznes markazlari, yotoqxonalar, pansionatlar, dam olish markazlari va lagerlar uchun "Yashil kalit (Green key)" xalqaro ixtiyoriy sertifikatlash dasturi 2010-yildan buyon faol amalga

oshirilmoqda. U Ekologik ta'lim bo'yicha Xalqaro tashkilot tomonidan atrof-muhitni muhofaza qilish sohasida ekologik toza g'oyalarni ilgari surish va amalga oshirish maqsadida ishlab chiqilgan. Yashil kalit sertifikat turizm industriyasida ekologik javobgarlik va barqaror faoliyat sohasidagi mukammallikning yetakchi standartidir. Hozirgi vaqtda 65 ta turli mamlakatlarda yashil kalit sertifikatiga ega 3000 dan ortiq ekologik toza muassasalar mavjud [5].

Misol uchun, Green Key sertifikatiga ega mehmonxonalar energiya, suv, kimyoviy iste'molni kamaytirish, chiqindilarni minimallashtirish va qayta ishlash kabi 90 ta majburiy va ixtiyoriy mezonlarga javob beradi. Har bir mehmonxona maxsus tekshiruvdan o'tadi, uni dastur mutaxassisi amalga oshiradi. Sertifikatlangan mehmonxonalar yuqori ekologik standartlarga javob beradi, mas'uliyat bilan ishlaydi va atrof-muhitni muhofaza qilishga mahalliy va butun dunyo bo'ylab faol hissa qo'shadi.

Dunyo bo'ylab ko'plab mehmonxonalar va dam olish maskanlari yashil mehmondo'stlik amaliyotini muvaffaqiyatli o'zlashtirishmoqda. Masalan:

- Kolorado shtatidagi Molina Barqarorlik Markazi quyosh panellari bilan dunyoga mashhur;
- Italiyada Arosea Life Balance mehmonxonasi mahalliy materiallardan keng foydalanishi bilan mashhur;
- Sloveniyadagi Glamping Ribno mehmonxonasi chiqindilarni kamaytirish tashabbuslariga ustuvor ahamiyat beradi;
- Macav Lodge (Kosta-Rika) minimal hajmda ishlaydi va mahalliy hamjamiyat dasturlarini, masalan, ekologik ta'lim va o'rmonlarni qayta tiklash ishlarini qo'llab-quvvatlaydi.

Bugungi kunda bir nechta eko-mehmonxonalar u yoki bu tarzda farqlanadi. Berghotel Muottas Muragl – iste'mol qilganidan ko'ra ko'proq energiya ishlab chiqaradigan yuqori balandlikdagi mehmonxona. Berghotel Muottas Muragl dunyo mehmonxona sanoatidagi Yevropa hududida joylashgan eng qimmat "yashil mehmonxona" hisoblanadi. Mehmonxona binosi so'nggi yillarda ikki baravar katalashgan, ammo ko'p quyosh panellari, geotermal isitgichlar va ekologik toza materiallar energiya sarfini 64%ga kamaytirishga yordam bergan [6].

Sayyohlar bugungi kunda faol ravishda ekologik toza turar joy qidirmoqda. Sayohatchilarning 2023-yilgi rejalari bo'yicha o'tkazilgan so'rovlar shuni ko'rsatdiki, ularning 78%i 2023-yildagi sayohatlari uchun ekologik toza turar joylarda qolishni rejalashtirgan.

Yashil mehmonxonaning standart amaliyotiga quyidagilar kiradi:

- barqaror yoki qayta ishlangan materiallardan foydalangan holda yangi mulkni loyihalash;
- aqlli termostatlar va aqlli yoritishni o'rnatish;
- toksik bo'lmagan maishiy mahsulotlardan foydalanish;
- qog'ozsiz ishlash (masalan, elektron hisob-kitob);
- organik choyshablar, sochiqlar va matraslarni sotib olish;
- shamol va quyosh panellari kabi qayta tiklanadigan energiya manbalariga sarmoya kiritish;
- mehmonxona chiqindilarini kamaytirish;
- kamroq iste'mol qilishni rag'batlantirish (ya'ni, sochiqni qayta ishlatish yoki suv idishlarini to'ldirish).

Sochiqni qayta ishlatish dasturlari

O'rtacha mehmonxonada kir yuvish suv iste'molining 16% ni tashkil qiladi, ammo sochiqni qayta ishlatish dasturini amalga oshirish bu raqamni sezilarli darajada kamaytirishi mumkin. Mehmonlarni mehmonxona dasturiga jalb qilish orqali Las-Vegasdagi Sezar saroyi – yirik kurort va kazino suvdan foydalanishni 30 million gallondan ko'proqqa qisqartira olgan.

Ekologik toza kalit kartalar

Xonaning plastik kalitlari mehmonxona moliyaviy va atrof-muhit chiqindilariga eng katta hissa qo'shmoqda. Yaxshiyamki, ekologik toza kalit kartalardan foydalanish yoki mehmonlarni raqamli xona kalitlaridan foydalanishga undash kabi kalit karta chiqindilarini kamaytirishning ko'plab usullari mavjud. Raqamli kalit kartalarini kuzatib borish oson, mehmonxonaga bu arzonroq tushadi va mehmonlarga yetib kelgandan so'ng darhol, kontaktsiz ro'yxatdan o'tish qulayligini ta'minlaydi.

Aqlli (smart) mehmonxonalar

Mehmonxonaning avtomatlashtirilgan texnologiyasidagi innovatsiyalar mulklar uchun chiqindilarni kamaytirish va energiya samaradorligini oshirishni har qachongidan ham osonlashtirdi. Misol uchun, oldindan o'rnatilgan taymerli mehmonxona aqlli dushlari tobora ommalashib bormoqda.

Mehmonlar dush qabul qilish vaqtini oldindan belgilashlari mumkin va signal foydalanuvchiga dush vaqti deyarli tugashi haqida xabar beradi. Xonadagi aqlli yoritish moslamalari mehmonning mavjudligini aniqlay oladi, xona bo'sh bo'lganda elektr quvvatini cheklaydi. Aqlli termostatlar mehmonxona energiya sarfini optimallashtiradi.

Ekologik toza obyektlarni loyihalash

Mehmonxona qurilishini rejalashtirish vaqtida yashil dizayn tajribasiga ega qurish kompaniyalariga murojaat qilish. Qurilish vaqtida, mehmonlarga elektr transport vositalari bilan xizmat ko'rsatish uchun to'xtash joyiga batareya zaryadlash stantsiyalarini o'rnatish mehmonxonani yashil-ligini ta'minlay oladi.

Barqaror qurilmalarga sarmoya kiritish

Kam oqimli kranlar, dush taymerlari, yoritish moslamalari kabi yashil rangdagi mehmonxona jihoz-lariga sarmoya kiritish muhim. Mehmonxonada aqlli yoritish texnologiyasini kengaytirish, yorug'lik darajasini kunning vaqtiga qarab sozlash uchun innovatsion tizimni dasturlashtirish. Harakatni aniqlash yoritgichi 24/7 ishlamaydigan mehmonxona obyektlarida operatsion xarajatlarni kamayti-rishi mumkin. Mehmonxonaning fitnes markazida energiya sarfini kamaytirish uchun harakatga asos-langani yoki vaqtli yoritishdan foydalanish mumkin.

Bugungi kunda O'zbekistonda energiya tejovchi texnologiyalar, chiqindilarni boshqarish strategi-yalari, tabiiy manbalar va suvni tejash choralari kabi barqaror amaliyotlarni qo'llash orqali mehmon-xonalar va kurortlarning atrof-muhitga ta'sirini sezilarli darajada kamaytirish va atrof-muhitga e'tiborli sayohatchilarning ehtiyojlarini qondirishi mumkinligiga shubha yo'q.

Bundan tashqari, bu orqali mehmonxonalar nafaqat jahon miqyosida balki turizm mahalliy bozo-rida ham o'z obro'sini oshirishi va barcha uchun "yashil kelajak"ka hissa qo'shishi mumkin. Bunday amaliyotlarni targ'ib qilish mehmondo'stlik sanoatiga innovatsiyalarni davom ettirish imkonini beradi va unga atrof-muhit va jamiyatga ijobiy hissa qo'shish imkoniyatini yaratadi.

Yuqorida aytilganlarga asoslanib, biz mehmondo'stlik sanoati hozirgi vaqtda ekologik tendensi-yani shakllantirish va ommalashtirish bosqichida degan xulosaga kelishimiz mumkin. Shu bilan birga, dunyoning ko'plab mamlakatlari milliy bozorlarida eko-mehmonxonalarni faoliyat yuritish bo'yicha muvaffaqiyatli tajriba to'plangan bo'lib, bu ushbu sohani jahon miqyosida yanada rivojlantirishga turtki bo'la oladi.

Eko-mehmonxonalarni rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajriba shuni ko'rsatadiki, bu soha yuqori talab-ga ega va insoniyatning ekologik va ijtimoiy muammolarini hal etishda muhim ahamiyatga kasb etadi.

Bundan tashqari, ekologik toza mahsulot uchun ortiqcha pul to'lashga tayyor bo'lgan, o'zini ham, tabiiy ekotizimimizni ham asrash, zamonaviy texnologik jamiyatning tabiiy muhitga yetkazayotgan zararini anglab yetgan iste'molchilarning ekologik madaniyati yuksalib bormoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'xati:

1. Киреева Ю.А. Современные тенденции развития сферы гостеприимства / Ю.А. Киреева // Актуальные проблемы развития индустрии гостеприимства : сборник научных статей по итогам XVII международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы развития индустрии гостеприимства» и Круглого стола «Экономика туризма и индустрии гостеприимства: точки роста, цифровая трансформация, кадры» в рамках I Всероссийского профессорского экономического форума, Санкт-Петербург, 01 июня 2021 года. – Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный экономический университет, 2022. – 54-62-бетлар. – EDN XRVMVX.
2. Мілінчук О. В. Переваги екологічної сертифікації готелів в Україні / О. В. Мілінчук. // Мене-джмент в інноваційному розвитку економіки: про-блеми та перспективи. – 2014. – 322–323-бетлар.
3. Пушка О. С. Розвиток сучасних еко-тенде-нцій у готельних господарствах міста Києва / О. С. Пушка, Д. Ю. Тихонова. // Young Scientist. – 2017. – №4. – С. 739–742.
4. Полстяная Н. В., Кононенко Т. П., Федак В. И. Экологические отели как современная инновационная концепция в индустрии гостеприимства // Science of Europe. 2018. №25-2 (25). 8-бет.
5. Абрамова Д. Д., Сурикова Н. А. Экологические инновации в средствах размещения // Экологические аспекты современных городов. Сборник материалов VIII межрегионального семинара. Иваново, 2022. 62-68-бетлар.
6. Mehmonxonaning rasmiy sayti <http://www.muottasmuragl.ch/en/>

MUNDARIJA

1-ШУЪБА

ЎЗБЕКИСТОНДА SMART-ТУРИЗМНИ ЗАМОНАВИЙ ПРИНЦИПЛАРИ АСОСИДА РИВОЖЛАНТИРИШ ВА БУНДА ХОРИЖ ТАЖРИБАСИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Ўзбекистонда Smart-туризмни ривожлантириш истиқболлари.....	5
Конгратбай Авезимбетович Шарипов	
Рақамли инновацион технологиялардан туризмда самарали фойдаланиш йўллари	7
Эшов Мансур Пулатович	
Туристтик кластерларнинг технологик платформасини ишлаб чиқиш.....	10
Абдурахмонова Гулнора Каландаровна	
Tourism Development in Uzbekistan: Comprehensive Analysis of Current Trends and Future Prospects	13
Zufarova Nozima Gulamiddinovna	
Қорақалпоғистон Республикасида туризм соҳасининг янги йўналишларини ташкил этиш имкониятлари	17
Эштаев Алишер Абдуғаниевич, Хошимов Баҳром Баҳадирович	
Ўзбекистонда тоғ туризмнинг ривожлантириш йўналишлари	20
Ахмедов Икром Акрамович	
Туристтик-рекреацион ресурслари юқори бўлган минтақаларда кластерларни ташкил қилиш механизмлари	24
Норчаев Асатулло Норбўтаевич	
Развития смарт туризм в Узбекистане	28
Алиева М. Т.	
Smart Tourism Analysis and Future Trends.....	31
Safaeva Sayyora	
Opportunities for Developing Smart Tourism and Foreign Experience in Uzbekistan	34
Kabilova N. Sh.	
O'zbekiston turizmida XXI bozori va bunda Smart-turizmning o'rni.....	37
Mirzayev Temur	
Смарт-туризм: зарубежный опыт и перспективы его применения в Узбекистане.....	42
Хушназарова М. Г.	
Development of Smart Tourism in Uzbekistan	45
Narzullaeva Umidakhon, Abzalova Nozima	
O'zbekistonda turizm xizmatlari sohasining aholi bandligiga multiplikativ ta'siri	48
To'rabekov Sohibjon Sherboy o'g'li	
Smart-turizmni xorijiy tajribalar asosida rivojlantirish istiqbollari.....	53
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li, Nishonboyev Doniyor Erkinjon o'g'li	
Smart-turizm: xorijiy tajriba va uni O'zbekistonda qo'llash istiqbollari.....	55
Ulugboyeva Ezozhon Inomjanovna	
O'zbekistonning Smart-turizm salohiyatini jahon turizm bozorida targ'ib qilishning zamonaviy marketing strategiyalari.....	58
Fayyoza Ahmedova Rashidovna	

Modern Trends in the Development of Tourism and the Experience of Foreign Countries in the Application of Smart Innovations in Personnel Training.....	62
Iskandarova Nargiza Mashrabjonovna	
The Main Role of Smart – Tourism in Modern XXI Century Uzbekistan as an Example.....	65
Narzullayeva Fariza Akmalevna, Saydaliyeva Feruza Bakhtiyorovna	
How Does Smart Tourism Support Sustainable Tourism Development: the Case of Uzbekistan	67
Khusniddin Egamnazarov	
Appearances, Classification and Application of Smart Tourism.....	70
Akhmadjanova Mukhtasarkhan Anvar qizi, Sharifboyeva Fazilatxon Odilbek qizi, Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'g'li	
Фарғона водийсининг қишлоқ аҳоли пунктларида агротуризмни ривожлантиришнинг стратегик режасини ва смарт-технология концепциясини ишлаб чиқиш бўйича услубий ёндашувлар.....	74
Жумабаева Дилафруз Тожиidinovna	
Butun jahon Smart-turizmi bozorining rivojlanish xususiyatlari.....	78
Ravshanov To'yli Gulmurodovich	
Основные тенденции развития смарт туризма в условиях цифровой экономики в Республике Узбекистан.....	81
Салиева Екатерина Сергеевна	
Развитие Смарт-туризма в Узбекистане на основе современных принципов и использования зарубежного опыта.....	84
Ахмеджанова Ирада Усмановна, Халилова Нодира Абдухамид қизи	
Будущая роль Смарт-туризма на мировом туристическом рынке.....	88
Уралова Матлюба Ахоровна	
Проблемы и перспективы развития Smart-туризма в Узбекистане.....	95
Очилова Хилола Фармоновна, Раимова Севара Ойбековна	
Перспективы развития Смарт-туризма в Республике Узбекистан на основе современных технологий и использования зарубежного опыта.....	102
Рустамов Абдор Равшан угли	
Перспективы развития зелёного смарт туризма в Республики Узбекистан.....	106
Расулова Нигора Юсуповна	
Перспективы развития смарт туризма в Узбекистане на основе современных принципов	110
Рахимова Дилфуза Мирзакасимовна	
Перспективные направления развития смарт туризма в Узбекистане	113
Гузл Шеровна Хонкелдиева	
Развитие культурного Смарт-туризма в Узбекистане, с использованием опыта зарубежной компании «POLYMEDIA»	116
Караева Алёна Викторовна	
Turistik xizmatlar bozorini shakllantirishning rekreatsion dinamikasi.....	118
Bahrieva Zarina Nasimovna	

2-ШУЪБА

SMART-ТУРИЗМНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ АСОСИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ

Main Features of Smart Tourism Organization	121
Narzullaeva Umidakhon	
The Role Smart-City Infrastructure in the Tourism and Architecture	124
Mukhlisa Akromova Saydimukhtor qizi	
The Main Components of the Development of “Smart” Tourism in the Region	130
Agzamova Nargiza Gapurovna	

Туризм соҳасида рақамли технологиялар орқали смарт туризмни ташкил этишнинг асосий хусусиятлари	135
Ҳамдамов Амриддин Ҳамдам ўғли	
Минтақа туризмни ривожлантиришда хизмат кўрсатиш корхоналарининг smart-ахборот моделлари асосида ривожланиши	140
Ш.Х.Мухитдинов	
Analysis of Cases of Use of Smart Technologies in Tourism and Hotel Enterprises.....	146
Hamidova Muxtasarxon Iqboljon qizi, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Tarixiy shaharlarda turizmni rivojlanishida raqamli texnologiyalarning o'rni.....	152
Ro'zibayeva Zulayho Baxrombek qizi	
Turizm sohasi rivojlanishida Smart-turizmning o'rni	159
Dadamuxamedova Mushtariy Maxmudjon qizi	
Mamlakatimizda turizm sohasini raqamlashtirish va boshqarishni takomillashtirish	162
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
Development of Smart Tourism in Uzbekistan Based on Modern Principles and Using Foreign Experience.....	165
Gulrukh Yusupova, Nilufarkhon Ashuralieva	
Jizzax viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida turizmning ahamiyati va roli: yangicha Smart yo'nalishlar va mexanizmlar	168
Aynakulov Muxitdin Abduxamidovich	
The Role of Smart Technologies in the Development of Agrotourism	172
Yoriyeva Farangiz Murodilloyevna	
Turizmning rivojlanishini barqarorlashtirishda prognozlashning mohiyati va obyekti.....	175
Axmadjanova Muxtasarxon Anvar qizi, Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'gli, Sharifboyeva Fazilat Odilbek qizi	
The Main Trends in the Development of Digital Tourism in Uzbekistan.....	181
Ismailova Sayyora Ulugbekovna	
Jahon ziyorat turizmi obyektlarining turizm rivojlanishiga ta'siri.....	186
Karimova Maftuna Komiljon qizi	
The Future of Smart Tourism: Transforming Travel Experiences	191
Oppokkhonov Nurmukhammad	
Sayyohlik yo'nalishlariga tashrif buyuruvchilar uchun aqlli texnologiyalarning ahamiyati	193
To'xtayeva Xurshida Farhodovna	
O'zbekistonda Smart-turizmni rivojlantirish choralari.....	200
Raximova Dilfuza Mirzakasimovna	
Exploring Smart Tourism: Lessons From Abroad and Opportunities for Uzbekistan	206
Nasiba Mukhtorova, Zohid Askarov, Angelo Battaglia	
Smart Tourism: Pros, Cons and Potential Future Development	215
Baratov Asadbek	
Turistik destinatsiyalarni boshqarish orqali turistik mintaqalarni rivojlantirish.....	218
Toirova Nozima Miraxmad qizi	
Основные компоненты развития смарт туризма в Ташкентском регионе: перспективы и вызовы	223
Зиёвиддинова Тарона Ойбек кизи	
Инновационные тенденции применения умных технологий в развитии туризма и гостиничного бизнеса.....	226
Мусаева Сайёра Абдивахитовна	
Цифровизация как важнейший двигатель индустрии туризма.....	234
Абидова Д.	

Путешествие будущего: формирование и инновационное развитие направления Смарт-туризм	239
Курашева Валерия Олеговна, Ивонина Наталья Викторовна	
Основные особенности организации смарт-агротуризма в Узбекистане.....	241
Анваров Нодир Аллаёрович	

3-ШУЪБА

ЎЗБЕКИСТОННИНГ SMART-ТУРИЗМ САЛОҲИЯТИНИ ЖАҲОН ТУРИЗМ БОЗОРИДА ТАРҒИБ ҚИЛИШНИНГ ЗАМОНАВИЙ МАРКЕТИНГ СТРАТЕГИЯЛАРИ

Enhancing Marketing Strategy for the Development of Mountain Tourism.....	255
Mavlanov Golibjon Mahammad o'g'li	
Smart Destination Management: Challenges and Practices	258
Nurmukhammad Oppokkxonov	
O'zbekistonda qishloq turizmining shakllanish va rivojlanishi.....	260
Usmonov Sardor	
Фарғона водийсида туризм соҳасини ривожлантиришнинг ҳудудий дифференциал хусусиятлари	263
Максумов Азизхон Нодиржон ўғли	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning jahon tajribasi muammo va istiqbollar	268
Aynaqulov Xusniddin Abduxamidovich, Teshayeva Farida Shuxrat qizi	
Hududlarda Smart-turizmni rivojlantirishda xorij tajribasini qo'llash istiqbollari.....	271
Islomova Dilrabo Salomovna	
Consideration of Positive and Negative Impacts of Smart Tourism on Destination Branding, Case of Uzbekistan	274
Ms. Yulduz Yakubova	
Analysis of the State of Use of Smart Technology in Hotels.....	276
Uralova Dilbar Anorbayevna, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Turizm sohasi orqali aholi bandligini ta'minlash yo'llari	281
Matkbulova Dilorom Xalilullayevna	
Smart-turizmni tashkil etishning asosiy xususiyatlari	284
Uralova Matlyuba Axrorovna	
O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida turizm sohasining o'rni.....	286
Matchanov Azizbek Umirbek o'g'li	
Mehmonxona xo'jaligida yashil texnologiyalarni joriy qilish.....	289
Xakimova Nargiza Axadjon qizi	
Mamlakatimizda Smart-turizmni rivojlantirish masalalari va iqtisodiyotda tutgan o'rni.....	293
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o'g'li, Nishonboyev Doniyor Erkinjon o'g'li	
Dam olish turizmida Smart parklarning o'rni	295
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Rekreatsiya turizmni rivojlantirishda Smart texnologiyalardan foydalanish	297
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Smart Tourism: Foreign Experience and Prospects for Its Application in Uzbekistan.....	299
Avezova Nilufar	
Использование BIG DATA и AI для реинвентаризации маркетинга туризма в Узбекистане: новые перспективы в глобальной конкуренции.....	304
Турабекова Фарангиз Наримонбек кизи	
Проблема в смарт туризме	310
Аскаралиева Муштарий Баходировна	

Смарт туризм в Узбекистане: новые подходы и современные решения	313
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна	
Смарт туризм в Узбекистане: новые возможности и вызовы.....	315
Бекмурадова Лайло Турсунмаматовна	
Влияние цифровых технологий на развитие туристского рынка в Узбекистане	323
Мустаева Шохида Саъдуллаевна	

4-ШУЪБА

ТУРИЗМ ВА ТАЪЛИМ: ШАРТ-ШАРОИТИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Таълим туризми тушунчаси моҳияти ва уни ривожлантиришнинг хориж тажрибалари	327
Саъдуллаева Гулноза Содиқ қизи	
Toshkent viloyatida agroturizm obyektlarini rivojlantirish va kadrlar salohiyatini oshirish istiqbollari.....	330
Jo'rayeva Nargiza Abduvohidovna	
Smart-turizm faoliyatini boshqarish jarayoniga yondashuvlar	337
Mirzayev Abdullajon Topilovich	
Ilmiy faoliyani rivojlantirishda ta'lim tashkilotlaridan maqsadli foydalanish.....	341
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
Turistik xizmatlarning reklamasini amalga oshirishda ijtimoiy tarmoqlarning ahamiyati	349
O. A. Norbo'tayev	
Ta'lim turizmining mohiyati va uni O'zbekistonda rivojlantirish imkoniyatlari.....	351
Jiyanov Uktam Panjievich	
Smart Tourism and Education: Conditions and Prospects in Uzbekistan	354
Gulrukh Yusupova, Sabina Turakulova	
Uzbekistan: Theory and Practice of Personnel Training for Tourism.....	361
Ochilova Hilola Farmonovna	
Marketing strategiyalarini qo'llash orqali mamlakat turizm bozorini rivojlantirish istiqbollari	365
Nurfayzieva Moxinur Zayniddinovna	
Turistik mahsulotlar shakllanishi bo'yicha nazariy yondashuvlar va narxlar tahlili	372
Imomov Sanjar Muxammadievich	
Mehmonxona sohasida Big Data texnologiyalarini qo'llash	376
Shermakhmadova Zarina Shavkat qizi	
Promoting Environmental Entrepreneurship And Innovation in a Green Economy.....	379
Embergenova Anjim Aydosbaevna	
Turizm xizmatlari eksportini oshirishda innovatsion marketing va raqamli texnologilayar ta'siri	381
Bakhromov Akmal Abduvahid o'g'li	
Samarali marketing strategiyalari orqali O'zbekistonni raqobatbardosh turizm yo'nalishi sifatida jonlantirish	385
Xusniddinova Munavvar Sur'at qizi	
O'zbekistonda Smart-turizmni zamonaviy prinsiplari asosida rivojlantirish va bunda xorij tajribasidan foydalanish.....	388
Tojiboyev Toxirjon Zoxirjon o'g'li	
Mehmonxona va xizmatlar bozorini takomillashtirish, mehmonxonalarda smart mehmonxona xizmatlarning tizimini joriy qilish	391
Mansurov Zokir Xusanovich	

Туризмни қўллаб-қувватлаш жамғармасининг соҳа ривожини молиялаштиришдаги аҳамияти.....	394
Примова Нигора Икром қизи	
Turizm – dunyo madaniyatiga ko‘prik.....	397
Abdullayeva Nilufar Sultanbayevna	
Key Features of Digital Advertising Development in Tourism in Uzbekistan.....	399
Mirziyo Sodikov Odiljon ogli	
Xizmat ko‘rsatish tarmoqlarida turizm va bank xizmatlarini bog‘liqliklari.....	404
Xakimov Zoxid Norbo‘tayeich	
Innovative Management in Smart Tourism: a Digital Economy Imperative for Tourist Enterprises.....	406
Mamanov Mukhammadamin	
The Role of The Capacity of Service Personnel in the Organization of the Quality Service Process in Hotel Enterprises.....	409
Rakhmonova Nigina Anvarovna	
Развитие умного туризма – перспектива кадров в сфере туризма.....	412
Бухарова Нигора Газиёвна	
Состояние гостиничного бизнеса в Самарканде и важность его развития.....	415
Мардонова Дилрабо Ширинбоевна	
Организационно-экономический механизм развития туристических комплексов.....	418
Хомидов Қаххорали Қурбонали ўғли	

5-ШУЎБА

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН RESPUBLIKASIDA TUРИЗМНИ RИВОЖЛАНТИРИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ

Қорақалпоғистон Республикасида туризмни ривожлантириш имкониятлари.....	422
Эштаев Алишер Абдуганиевич, Маткаримов Жаҳонгир	
Вопросы развития Smart-туризма в Республике Каракалпакистан.....	425
Абдувахидов Абдумалик Махкамович	
Qoraqalpog‘istonning o‘ziga xos madaniy va tarixiy merosi.....	427
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O‘zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish istiqbollari.....	429
Matkbulova Dilorom, Abdug‘aniyev Toxirjon	
Соғломлаштириш туризми фаолиятини бошқаришда туристик кластерларни шакллантириш механизмларини баҳолаш.....	432
Ғофуров Азизбек Умаржонович	
Qoraqalpog‘iston Respublikasining o‘ziga xos ekologik merosi.....	435
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
Qoraqalpoq o‘lkasi turizm istiqbollari.....	437
Dehqonov Burxon Rustamovich	
Implementing Smart Tourism Strategies in Karakalpakstan.....	439
Mukhanov Murod Mukhan ugli	
Qoraqalpog‘iston Respublikasi turizm sektoridagi integratsiyaning nazariy asoslari.....	442
Xalimova Fayyoz Nafasovna	
Qoraqalpoqiston Respublikasida turizmni rivojlanish yo‘llari.....	445
Xushnazarova Maxzuna Gulamjonovna	
Turistik hududlarda turizmning barqaror rivojlanish konsepsiyalariga yondashuvlar.....	452
A. Asraqulov	

Минтақада туризм соҳасини бошқаришнинг ўзига хос хусусияти	455
Ембергенова Анжим Айдосбаевна	
Perspectives for the Further Development of Smart Tourism in Uzbekistan	460
Akhunova Shokhistakhon Nomanjanovna, Askarov Farhod Rakhmatovich	
Қорақалпоғистон Республикаси ички туризм йўналишлари.....	465
Норчаев Н. А.	
Qoraqalpog'iston Respublikasida turizmni rivojlantirish tendensiyalari	467
Islamova Qunduxxon Ikromboy qizi	
Тенденции развития Смарт-туризма в Республике Каракалпакстан	469
Очилова Х. Ф., Нагметуллаев А. А.	
Тенденции развития зеленого туризма в Республике Каракалпакстан.....	472
Расулова Нигора Юсуповна	
Перспективы развития смарт туризма в Республике Каракалпакстан.....	475
Косбергенова Нурзия Кудайбергеновна	
Role of social media in promoting Sustainable Tourism in Uzbekistan	477
Ms. Nigina Kurbonova, Dr. Shalki	
Jahonda ta'lim turizmining rivojlanish tendensiyalari	487
Uktam Jiyanov, Maksudova Shahlo	
Hududiy turizm rivojlanishining iqtisodiy samaradorligini oshrishda "Smart-turizm" xizmatlaridan maqsadli foydalanish.....	490
Dustmurodov Orifjon Ismatilloevich	
The role of tourism industry in the country's economy	497
Gofurova Vasila Odiljon qizi	
Tourism Impacts GDP Growth (and Decline).....	500
Gofurova Vasila Odiljon qizi	
Smart turizm texnologiyalarining sayyohlarning xatti-harakatlari, sayohatdan qoniqishlari va baxtli his qilishlariga ta'siri	503
Munajat Isakdjanova Inog'omovna	
Sayohat va turizm rivojlanish indeksi	507
Raxmonova Nilufar Yorqinovna	
O'zbekistonda smart turizmni rivojlantirish imkoniyatlari	512
Kamoliddin Jahongirov	
Xalqaro turizm bozorida ta'lim turizmining o'rni va rivojlanish xususiyatlari	514
Ominaxon Ababaxriyeva, Kamoliddin Jahongirov	
Functional composition of irrealis	517
Ochilova Noila Farmonovna	
Turizmga innovatsiyon texnologiyalarni joriy qilish mohiyati	519
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li	
Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyotida zamonaviy logistika tizimlari mohiyati	521
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	524
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot”
jurnali

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro‘yxatdan
o‘tkazilgan.